

ELIMÄEN VANHEMMAT RY:N KANNANOTTO KOUVOLAN KAUPUNGIN SUUNNITELMAAN ELIMÄEN YLÄKOULUN LAKKAUTTAMISESTA

NYKYTILANNE

Elimäen yhtenäiskoulu sijaitsee tällä hetkellä keskeisellä sijainnilla Elimäen ja Korian oppilaaksiottoalueella. Lasten oikeuksien 3.artiklan mukaan lasta koskevia päätöksiä tehtäessä on aina ensimmäiseksi otettava huomioon lapsen etu.

Tästä huolimatta tälläkin hetkellä kauimmaisten haja-asutusalueella asuvien lasten yhdensuuntainen koulumatkaa Elimäen kirkonkylälle kestää 1,5 tuntia. Lyhyehköt koulumatkat (5–10 km), voivat tällä hetkellä kestää taksikyydeilläkin jopa yli tunnin. Tämä aiheuttaa jo nyt lapsille ongelmia mm. matkapahoinvoinnin ja jaksamisen kanssa.

Haja-asutusalueella lukiota käyvien koulupäivät, joissa tunnit sijoittuvat klo 8:30 – 14:30 välille, voivat kestää koulumatkoineen melkein 10 tuntia sijoittuen aikavälille 6:30 – 16:00. Koulun lakkauttaminen Elimäeltä tarkoittaisi, että myös yläkouluikäisten koulupäivät koulumatkoineen nykyisellä järjestelyllä olisivat yhtä pitkät ja raskaat.

Tällä hetkellä suurin osa yläkoulun kuljetuksen piirissä olevista oppilaista kerätään keskitetysti Korian taajama-alueelta. Näiden lasten pysäkit sijaitsevat hyvin lähellä heidän kotiaan, jolloin koulumatkan kestoksi tulee noin puoli tuntia. On huomioitavaa, että myös korialaisten lasten koulumatkat ja koulupäivät todennäköisesti pitenevät suunnitellussa mallissa.

Suunnitelmassa lähes kaikki yläkoulut sijaitsevat 0–15 km päässä Kouvolan keskustasta, vaikka Kouvolan kaupunki on pinta-alaltaan noin 2900 km²:n suuruinen alue. Ainoastaan Inkeröisten yhtenäiskoulu sijaitsisi 26 km päässä keskusta-alueesta. Tällä hetkellä myös Elimäen yhtenäiskoulu sijaitsee 26 km päässä Kouvolan keskustasta ja palvelee näin eteläisen Kouvolan alueen lapsiperheitä. Matkaa Inkeröisten ja Elimäen yhtenäiskoulun välillä on 24 km.

LASTEN ETU JA YHDENVERTAISUUS

Suunnitelma siirtää elimäkeläiset ja korialaiset nuoret (yhteensä vuosittain noin 180 nuorta) Kouvolaan vaarantaa kaukana asuvien lasten 31. artiklan mukaisen oikeuden levätä, leikkiä ja viettää vapaa-aikaa pitenevien koulumatkojen takia. Koulumatkat tulevat suunnitellussa muutoksessa viemään niin suuren osan päivästä, että mahdollisuus harrastaa koulupäivän jälkeen ja mahdollisuus saada riittävästi lepoa vaarantuvat.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tutkimuksessa pitkien koulumatkojen on todettu vaikuttavan nuorten jaksamiseen, lepoaikaan, harrastusmahdollisuuksiin ja mm. ystävyysuhteiden ja perhesuhteiden ylläpitoon. Pitkät koulumatkat eivät lähtökohtaisesti edistä opiskelun esteetöntä sujumista eikä kouluyhteisön viihtyisyyttä (KARVI 2022).

Yläkoulun lopettaminen Elimäeltä asettaa lapset eriarvoiseen asemaan ja rikkoo perusopetuslain 6§:a: *”Opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä.”*

Elimäen alueen lasten yhdenvertaisuus ei toteudu, jos koulu siirretään kauaksi haja-asutusalueen lapsista. Näin ollen myös lasten oikeuksien toteutuminen heikentyy.

Lapsiasiavaltuutettu: *”Kaikissa päätöksissä on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu. Tähän velvoittaa YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, joka on Suomessa voimassa lakina. Kaikki alle 18-vuotiaat ovat lapsia.”*

”Lapsen oikeudet eivät toteudu, jos päätöksenteossa keskitytään vain enemmistöön. Jokaisessa kunnassa on erilaisia haavoittuvassa asemassa olevia lapsiryhmiä, ja heidän äänensä jää päätöksenteossa helposti kuulematta. Päätöksistä voi seurata syrjintää tahtomatta, jos asiaan ei kiinnitetä huomiota. Myös eri ikäiset lapset on otettava huomioon päätöksenteossa. Yhdenvertaisuuden huomioiminen on paitsi kunnan velvollisuus, myös tehokas keino ehkäistä syrjäytymistä ja raskaiden palvelujen tarvetta.”

Yläkouluun siirryttäessä nuori on erittäin herkässä vaiheessa kehityksellisesti ja on suuri riski jäädä yksin ja/tai tulla kiusatuksi. Nuori voi pahimmassa tapauksessa joutua uuteen kouluun yksin, jossa muilla nuorilla on jo omat ystäväpiirit. Pahimmassa tapauksessa nuorelle voi kehittyä suuriakin ongelmia ja hän voi syrjäytyä. Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan jokainen syrjäytynyt nuori maksaa elämänsä aikana noin 1,2 miljoonaa euroa.

Onko lapsivaikutusten arviointia tehty koskien koulun siirtoa Kouvolaan?

Valtioneuvoston kanslian julkaisu 2022:4 Lapsivaikutusten arvioinnilla parempia päätöksiä kunnassa:

”Lapsia koskevissa päätöksissä on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Lapsen edun ensisijaisuuden periaate velvoittaa myös kunnan päätöksentekoa ja toimintaa. Lapsen edun sisällön lähtökohtana ovat lapsen oikeudet ja niiden mahdollisimman täysimääräinen toteuttaminen.”

Tilanteessa, jossa Elimäellä ei enää sijaitisi yläkoulua, vaikuttaisi lähiliikuntapaikkojen väheneminen myös alakouluikäisten lasten etuun negatiivisesti.

KUSTANNUKSET

Elimäen yläkoulun ja Korian koulun korjauskustannukset vuoden 2023 tasossa on arviolta noin 2,5 miljoonaa euroa. Vertailulaskelmissa tulee tässä tapauksessa huomioida ainoastaan Elimäen yläkoulun osuus. Peruskorjatessa säästytään myös mittavilta purkamiskuluilta, jotka tämänhetkisen arvion mukaan ovat noin 390 000 €.

Koulukuljetuskustannukset

Aiemmin laadittu koulukuljetussuunnitelma on perustunut oletukseen, jossa Elimäen alueen oppilaat kuljetetaan yhdellä bussilla Korialle. Lasten määrän suhteen tämä olisi mahdollista, muttei logistisesti ja ajallisesti laajan haja-asutusalueen takia.

Koulukuljetuskustannukset on arvioitu vaillinaisesti, reittejä ei ole tarkasteltu perusteellisesti ja nousevien taksikuljetusten kuluja ei ole otettu laskelmissa lainkaan huomioon.

Vuonna 2023 oli epäselvää, miten koulukuljetus aiottiin järjestää Korialle. Tästä ei ollut esitetty selkeää ja kattavaa sekä realistista suunnitelmaa. Näin ollen lapsen etua tai lapsivaikutusarviointia ei myöskään tältä osalta ollut voitu tehdä. Kasvatus- ja opetuslautakunnan 8.6.2023 pöytäkirjan liitteessä 3 piirrettyissä kartoissa on edelleen merkitty kolme bussilinjaa Korialle, kun laskelmissa on puhuttu yhdestä bussilinjasta. Karttoihin on merkitty mm. Raussilan ja Hämeenkylyn alueen lapset taksikuljetuksen piiriin, jotka kulkivat linjan 48 bussilla kouluun. Tämä kyseenalaisti myös linjan 48 säilymisen, jos monia lapsia joudutaan kuljettamaan taksilla. Tällöin se tarkoittaisi myös Villikkalan lasten muuttumista taksikuljetusoppilaiksi. Jos bussilinja 48 loppuu, myös alakoululaiset kuuluvat tällöin taksikuljetuksen piiriin. Nämä samat vuonna 2023 suunnitelman ongelmat koskevat myös uutta suunnitelmaa yläkoulun sijaitsemisesta Kouvolassa.

Yhden bussilinjan toteutuminen on mahdotonta pelkästään jo sen takia, että lapset sijaitsevat eri puolilla kuutostietä. Jos bussilinja kulkee kuutostien kautta keräten Mommolan, Hongiston ja Teuroisten alueen lapset Korialle, ei samalle reitille osu Rahikkalan, Löytyn ja Takamaan alueen lapset. Toisin sanottuna vähintään kaksi linjaa tarvitaan Kouvolan suuntaan lisääntyvien taksikuljetusten lisäksi. Toisaalta alakoululaisille tarvitaan vähintään kaksi linjaa Elimäen suuntaan taksikuljetusten lisäksi tai vastaavasti lisää taksikuljetuksia. Onko näitä kuluja todella otettu

huomioon laskelmissa ja todelliset kulut laskettu realistisesti? Taksikuljetus on aina bussikuljetusta kalliimpi vaihtoehto.

Kuntaliiton koulukuljetuskyselyssä mainitaan kustannusten karsimiseen käytetyiksi keinoiksi mm. taksikuljetusten vähentäminen ja syöttöliikenteen karsiminen reittisuunnittelussa. Reittilinjat ja isot kuljetuskapasiteetit puolestaan ovat kustannuksia vähentävät keinot eli näin ollen nykyinen vaihtoehto on myös todennäköisesti edullisin vaihtoehto. Nykyisessä tilanteessa, jossa koulu sijaitsee Elimäellä, riittää kolme bussilinjaa. Koulun sijaitessa Kouvolassa linjoja näytettäisiin tarvittavan jopa neljä tai vaihtoehtoisesti taksikuljetusten määrä lisääntyisi huomattavasti enemmän kuin laskelmissa on otettu huomioon. Vaikutusten ennakkoarvioinnissa on otettu huomioon vain Elimäen alueelta kuljetettavien lasten määrä. Yläkoulun sijaitessa Kouvolassa laskelmiin tulee kuitenkin ottaa mukaan myös Korian alueen kuljetettavien lasten määrä.

ELIMÄEN YLÄKOULUN PURKAMISEN VAIKUTUKSET

Elimäen yläkoulun purkaminen lopettaa Elimäeltä myös koulun keittiön toiminnan ja ruoka joudutaan kuljettamaan alakoululle ja varhaiskasvatukseen Kouvolan alueelta. Ruoan laatu heikkenee ja ruoan kuljettaminen aiheuttaa kustannuksia sekä päästöjä. Ruoan laadun heikkeneminen voi näkyä jatkossa myös ruokahävikin kasvamisena ja toisaalta koululaisten huonontuneena jaksamisena.

Suunnitelmassa ei ole otettu huomioon päätöksen vaikutusta alueen muihin asukkaisiin ja heidän hyvinvointiinsa. Yläkoulun purkaminen hävittää Elimäeltä täysikokoisen liikuntasalin tilat kuntalaisilta. Elimäen alueelle jää vain alakoulun pieni liikuntasali nykyisten kolmen salin sijaan. Pieni sali ei sovellu kaikkien lajien harrastamiseen mm. lentopallon ja jalkapallon. Päätöksissä on otettava huomioon kokonaiskuva, mihin kaikkiin tekijöihin ratkaisu perustuu. Harrastamisen yksi oleellinen mahdollistava tekijä on se, että palvelu on lähellä. Monellakaan elimäkeläisellä ei ole mahdollisuutta harrastaa esimerkiksi Kouvolan keskustan alueella matkoihin kuluvan ajan takia tai ajoneuvon puutteen vuoksi. Myös Kouvolan keskustan liikuntatilakapasiteetti on rajallinen.

Kaikilla kuntalaisilla tulee olla yhtäläinen oikeus huolehtia terveydestään ja kunnostaan liikuntaa harrastamalla eri lajien muodoissa. Liikunnan vähäisyys ja kunnan huononeminen tulevat maksamaan kaupungille lisääntyvinä terveystaloudina. On huomioitava, että ennaltaehkäisy on aina halvempaa kuin ongelmien hoitaminen. Päätöstä tehtäessä on pystyttävä katsomaan kokonaiskuva ja otettava myös nämä seikat huomioon. Elimäen alueen asukkailla on oikeus saada palveluita maltillisten etäisyyksien päässä vastineeksi verorahoilleen.

VAATIMUKSET JA PERUSTELUT

Vaadimme, ettei Elimäen yläkoulua lopeteta ja pureta vaan vanha Elimäen yläkoulu peruskorjataan. Tällöin Elimäen ja Korian alueen nuoret ovat tasavertaisessa asemassa muihin kouvolaan nuoriin verrattuna, lasten etu toteutuu ja yksilöt eivät joudu alttiiksi kohtuuttomille koulumatkoille ja lasten oikeuksien menetykselle. Suunnitelmassa ei ole huomioitu kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tutkimusta, jossa pitkien koulumatkojen on todettu vaikuttavan nuorten jaksamiseen, lepoaikaan, harrastusmahdollisuuksiin ja mm. ystävyys-suhteiden ja perhesuhteiden ylläpitoon. Pitkät koulumatkat eivät lähtökohtaisesti edistä opiskelun esteettömyyden sujuvuutta eikä kouluyhteisön viihtyisyyttä (KARVI 2022). Näin ollen voidaan todeta, ettei lapsen etu myöskään toteudu.

Kustannuslaskelmat tulee avata tarkemmin kuljetusten ja henkilöstösäästöjen osalta niin lautakunnan jäsenille kuin kuntalaisillekin, jotta voidaan nähdä puolueettomasti, mistä säästöt todellisuudessa syntyvät tai syntykö niitä edes. Tällä hetkellä laskelmissa ei ole otettu lainkaan huomioon vertailua tilanteeseen, jossa koulut peruskorjattaisiin. Kustannuslaskelmissa tulee laittaa rinnakkain vanhan koulun peruskorjaus ja kustannukset, jotka syntyvät, jos yläkoululaiset käyvät koulua Kouvossa. Laskelmissa on käytettävä realistisia, päivitettyjä summia.

Kuljetusten osalta täytyy tehdä tarkemmat laskelmat niin aikojen kuin kustannustenkin suhteen, jos taksikyydit oleellisesti lisääntyvät ja bussilinjat vähenevät. On tehtävä myös realistinen suunnitelma, kuinka monta bussilinjaa tarvitaan Kouvolaan suuntaan, koska karttaa tarkastelemalla yksi bussilinja näyttää käytännössä mahdottomalle ja kuljetusajat kasvavat kohtuuttomasti. Kuljetuskustannuksia laskiessa tulee ottaa huomioon, että bussilinjat on edelleen säilytettävä alakoululaisten takia tai vaihtoehtoisesti nämä voivat siirtyä taksikuljetukseen. Tämä on huomioitava realistisesti laskelmissa.

Lapsen edun ensisijaisuus on huomioitava ja otettava huomioon, etteivät lapsen oikeudet toteudu, jos keskitytään vain enemmistöön. On siis huomioitava ne yksilöt, joille koulumatkat pitenevät kohtuuttomasti koulun siirron myötä.

Vaadimme, että elimäkeläisille ja korialaisille nuorille taataan yhtäläinen oikeus käydä peruskoulu omien ikätovereiden kanssa samassa koulussa kuin muillakin kouvolaan nuorilla eikä heitä riepotella muihin vieraampiin kouluihin yläkoulun kynnyksellä. Jos yläkoulun sijainti on jatkossa Kouvossa, täytyy Kouvolaan kaupungin järjestää jokaiselle elimäkeläiselle / korialaiselle oppilaalle mahdollisuus käydä yläkoulu Kouvossa yhdessä muiden elimäkeläisten / korialaisten ikätovereiden kanssa, olipa kuljetusmuoto tai kustannukset mitä hyvänsä. Raha ei voi ajaa lapsen edun edelle. Lapsen etu on menettelysääntö (www.lapsiystavallinenkunta.fi)

Vaadimme, että otatte suunnitelmissa ja päätöksissä huomioon myös Lapsiasiavaltuutetun kirjelmän kunnille: *Lasten ja lapsiryhmien yhdenvertaisuuteen kannattaa panostaa, Lapsiasiavaltuutetun kirjelmä Suomen kunnille 16.9.2021* (LIITE1)

Vaadimme, että päätöksessä otetaan huomioon yläkoulun purkamisesta aiheutuva vaikutus alueen muihin asukkaisiin ja heidän hyvinvointiinsa varsinkin liikuntatilojen vähenemisen kannalta.

Päätöksestä tulee ottaa huomioon myös vaikutukset aluepolitiikkaan ja alueen houkuttelevuuteen ja näin ollen myös Kouvolan asukasmäärään. Vaadimme, että otatte huomioon kuntalaisten oikeuden asua maalla ja samalla turvata jokapäiväiset palvelut kuten peruskoulu ihmisten matkojen päässä. Kyse on myös maaseudun elinvoimaisuudesta ja tulevaisuudesta. Jos peruspalvelut viedään maaseudulta, vaarantuu mahdollisuus saada jatkajia maataloille. Sitä kautta aluepolitiikalla on vaikutusta myös ruoan tuotantoon ja maamme huoltovarmuuteen.

Huomioitava seikka on, että Elimäki on ollut kaikkina tilastokeskuksen väestökehitystä mittaavassa aineistossa tarkasteluvuosina nettomuuttopositiivinen 2010, 2015 ja 2021. Vuonna 2021 nettomuutto oli 18 henkilöä. Kouvolan kannattaa pitää huolta alueen palvelutasosta ja erityisesti kouluista, jotta lapsiperheitä saadaan houkuteltua turvalliselle ja viihtyisälle maaseudulle pienempään kouluun. Maaseutu ja pienempi koulu painaa monen vanhemman vaakakupissa, kun harkitaan muuttoa pois kasvukeskuksista. Kouvolalla ei ole vara heikentää pääkaupunkiseutua lähinnä olevan alueen houkuttavuutta lapsiperheiden näkökulmasta.

Vaadimme, että suunnittelussa ja päätöksissä otetaan huomioon Elimäen yläkoulun vaikutukset Kouvolan alueen väestö kehitykseen. Lapsiperheet ovat kunnan tulopohjan ydin. VM:n, OKM:n ja Kuntaliiton 2026-tason mukaan kahden työssäkäyvän vanhemman ja kahden alakouluikäisen lapsen perhe tuottaa noin 30 000 euron suoran rahavirran vuodessa (kunnallisvero, valtionosuus, kotikuntakorvaukset). Kymmenen perhettä tuottaa siis 300 000 euroa vuodessa, mikä on enemmän kuin moni kunta saa tuotetuksi koko kouluverkon lakkauttamisella. Kymmenessä vuodessa kymmenen perhettä tuottaa kunnalle kolmen miljoonan tulovirran. (Savon sanomat 30.5.2026 / Kari Lehtola, Itä-Suomen avin opetustoimen ylitarkastaja emeritus)

Suomessa kuntapolitiikassa elää harha: maaseudun alakoulun lakkauttaminen tuo merkittäviä säästöjä. Mikään taho ei kuitenkaan seuraa, toteutuuko säästöt. Tarkasteltaessa kaikkia Manner-Suomen 292 kunnan koululakkautuksia on voitu todeta, ettei koululakkautuksilla ole johdonmukaista eikä pysyvää säästövaikutusta. Merkittäviä kouluverkkomuutoksia tehneissä kunnissa opetusmenot ovat kasvaneet voimakkaammin kuin maltillisia muutoksia tehneissä. Konsulttilaskennassa laskelmien ulkopuolelle jätetään irtisanomissuojat, eläkepoistuma, kuljetuskustannusten täysi kasvu, erityisen tuen kasautuminen vastaanottavissa kouluissa, kotikuntakorvausten dynamiikka ja valikoivan muuttoliikkeen verovaikutus. Nämä kaikki tulisi ottaa huomioon, oppilasmäärien, vuokrien, henkilöstökulujen ja kiinteistön ylläpidon lisäksi, jotta kustannusvaikutus olisi kattava ja rehellinen. Kun nämä lisätään laskelmiin, säästöistä jää jäljelle murto-osa. Tuoreessa kuntatapauksessa 216 685 euron bruttosäästö kutistui 49 000 euroon kuuden havainnon jälkeen. Saman kokoluokan virhe toistuu raportista toiseen. (Savon sanomat 30.5.2026 / Kari Lehtola, Itä-Suomen avin opetustoimen ylitarkastaja emeritus)

Onko suunnitelmien mukaiset säästöt todellisia ja oikeuttavatko ne lapsen edun ja yhdenvertaisuuden polkemisen? Onko laskelmissa otettu huomioon, paljonko lisäkustannuksia nuorten kasvavat ongelmat mahdollisesti aiheuttavat, kun aikaa ei jää harrastuksiin, vapaa-aikaan ja lepoon riittävästi muutenkin herkässä olevilla nuorilla? Onko kuljetus mahdollista toteuttaa

realistisesti edes lain sallimissa puitteissa (korkeintaan 3 h / päivä) ilman suhteettoman isoa rahallista panostusta koulukuljetuksiin?

Elimäen yläkoulun lakkauttaminen ei ole säästötoimi. Sillä varmistetaan alueen hidas tyhjentyminen ja sitä myöden myös verovarojen ja asukasluvun pieneneminen tuottoisimmasta väestöryhmästä. Jokaisesta lähtevästä tai saapumatta jäävästä lapsiperheestä koituu kaupungille 30 000 euron vuosittainen menetys.

YHTEENVETO

Miksi koulun pitää säilyä Elimäellä?

1. Elimäki on keskeisellä sijainnilla oppilaaksiottoalueella
2. Pieni yläkoulu Uudenmaan rajalla tuo paikkakunnalle uusia lapsiperheitä. Elimäki on ollut nettomuutto positiivinen monena vuonna ja houkutteleva vaihtoehto perheille, jotka harkitsevat muuttoa pois pääkaupunkiseudulta tai muista kasvukeskuksista.
3. Kouvola ja Elimäki ovat maatalousvoittoista aluetta. Jos seuraavaa sukupolvea ei voida kasvattaa maataloilla, ei tiloille löydy jatkajia. Tällöin maaseutu autioituu ja sillä on vaikutuksia myös kotimaiseen ruoan tuotantoon ja maan huoltovarmuuteen.
4. Liikuntatilat palvelevat kaikkia alueen asukkaita

Miksi yläkoululaisia ei voida kuljettaa Kouvolaan?

1. Pitkät koulumatkat ja niiden aiheuttama haitta nuorille (väsymys, vapaa-ajan puute, harrastusten kärsiminen, ystävyysuhteet)
2. Kuljetuksia ei voida toteuttaa kustannustehokkaasti, ilman että lapsen etu kärsii
3. Supistettu kouluverkko asettaa elimäkeläiset lapset ja nuoret ja eriarvoiseen asemaan
4. Todelliset säästöt ovat minimaaliset, kun kaikki kustannusvaikutukset huomioidaan rehellisesti.
5. Ruokahuollon kuljetusmenojen kasvu ja laadun heikkeneminen alakoululla ja varhaiskasvatuksessa.

Laatija:

Elimäen vanhemmat ry:n hallitus

Lisätiedot ja yhteyshenkilö:

[Redacted contact information]

Lasten ja lapsiryhmien yhdenvertaisuuteen kannattaa panostaa

Lapsiasiavaltuutetun kirjelmä Suomen kunnille 16.9.2021

Lukuisilla kunnan eri sektoreilla tehtävillä päätöksillä on suoria ja välillisiä vaikutuksia lapsiin. Kunnissa päätetään, millainen kasvuympäristö lapsilla on. Lapsiasiavaltuutettu haluaa muistuttaa kuntapäättäjiä siitä, että päätöksillä voidaan vaikuttaa lasten yhdenvertaisuuteen ja siihen, että ketään ei syrjitä mistään syystä.

Jokainen meistä on vastuussa siitä, että yhteiskunnassamme ei syrjitä lapsia. Kuntapäättäjillä vastuu ulottuu myös kunnalliseen päätöksentekoon. Kaikissa päätöksissä on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu. Tähän velvoittaa YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, joka on Suomessa voimassa lakina. Kaikki alle 18-vuotiaat ovat lapsia.

Kaikki lapset ovat yhdenvertaisia. Lapselle kuuluvat kaikki hänelle taatut oikeudet ilman minkäänlaista lapsen tai huoltajansa ominaisuuteen, asemaan tai toimintaan perustuvaa erottelua. Ketään ei saa syrjiä mistään syystä. ([Lapsen oikeuksien sopimus](#), artikla 2)

Erilaiset lapsiryhmät kunnassa

Lapsen oikeudet eivät toteudu, jos päätöksenteossa keskitytään vain enemmistöön. Jokaisessa kunnassa on erilaisia haavoittuvassa asemassa olevia lapsiryhmiä, ja heidän äänensä jää päätöksenteossa helposti kuulematta. Päätöksistä voi seurata syrjintää tahtomatta, jos asiaan ei kiinnitetä huomiota. Myös eri ikäiset lapset on otettava huomioon päätöksenteossa. Yhdenvertaisuuden huomioiminen on paitsi kunnan velvollisuus, myös tehokas keino ehkäistä syrjäytymistä ja raskaiden palvelujen tarvetta.

Lapsiasiavaltuutettu suosittaa kuntapäättäjiä lisäämään osaamistaan päätösten lapsivaikutusten arvioinnissa. Vaikutuksia arvioimalla voidaan tunnistaa myös oman kunnan lapsiryhmiä, jotka ovat muita haavoittuvammassa asemassa.

Lapsiasiavaltuutettu on saanut lapsilta toiveen, että kuntapäättäjät tapaisivat erilaisia lapsiryhmiä ja tutustuisivat siihen, mikä lapsille on tärkeää, miten erilaiset päätökset vaikuttavat heidän arkeensa ja miten lasten näkemyksiä voidaan huomioida päätöksenteossa. Mahdollisuuksien mukaan kannattaa pyrkiä tapaamaan erilaisia lapsiryhmiä kunnassa. Myös lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten osaamista ja tietoa kannattaa hyödyntää.

Lasten yhdenvertaisuus käytännössä

Yhdenvertaisuus ei tarkoita yhtä paljon samaa kaikille. Kunnallisessa päätöksenteossa on mahdollista ja usein tarpeellistakin tehdä kohtuullisia mukautuksia ja myönteistä erityiskohtelua,

LIITE 1: Lapsiasiavaltuutetun kirjelmä Suomen kunnille 16.9.2021: Lasten ja lapsiryhmien yhdenvertaisuuteen kannattaa panostaa

jotta yhdenvertaisuus toteutuisi käytännössä. Esimerkiksi koulukyytipäätöksiä ei voi tehdä vain perusopetuslain pohjalta, vaan on huomioitava myös yhdenvertaisuuslain asettamat vaatimukset.

Lasten palveluissa on käynnissä ja valmisteilla merkittäviä uudistuksia, jotka toteutetaan kunnissa. Oppivelvollisuusikää on nostettu ja toisen asteen koulutus on muuttunut maksuttomaksi. Tämä tuo kuntiin useita uusia käytännön kysymyksiä, jotka liittyvät esimerkiksi koulutustarjontaan, koulumatkoihin ja asumiseen. Nämä tulee ratkoa siten, että lasten välinen yhdenvertaisuus toteutuu.

Lasten ja nuorten vapaa-aikaan on panostettu ja harrastamisen Suomen mallin toteutukseen on saatu valtionavustusta useissa kunnissa. Lapsiasiavaltuutettu suosittaa toteuttamaan mallia siten, että yhdenvertaisuus ja haavoittuvassa asemassa olevien lapsiryhmien harrastusmahdollisuudet huomioidaan erityisesti.

Kunnissa on odotettu pitkään sote-uudistuksen lopullista toteutustapaa ja sen vaikutusta kunnan järjestämiin palveluihin. Lasten tarpeet eivät kuitenkaan voi odottaa uudistusta, vaan tarve on välitön. Lapsiasiavaltuutetun tukena toimivassa [lapsiasianeuvottelukunnassa](#) esitettiin yhteinen näkemys siitä, että panostusta tarvitaan nyt etenkin nuorten mielenterveyspalveluihin ja elämänhallinnan tukeen.

Tukea lasten syrjinnän vähentämiseen kunnassa

- Lapsiasiavaltuutettu on julkaissut lyhyen animaatiovideon kaikkien lasten yhdenvertaisesta kohtelusta. Video on osa lapsiasiavaltuutetun vuoden 2021 painopistettä, joka on yhdenvertaisuus. Videota saa vapaasti käyttää. [Suora linkki videoon Youtubessa](#)[Linkki toiselle sivustolle, Avautuu uudessa välilehdessä](#)
- Kunnan koulut ja varhaiskasvatusyksiköt saavat maksutonta materiaalia ja tukea lapsen oikeuksien käsittelyyn lasten kanssa ilmoittautumalla mukaan [Lapsen oikeuksien viikolle](#)[Linkki toiselle sivustolle, Avautuu uudessa välilehdessä](#), jota vietetään 15.–21.11.
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun opas: [Yhdenvertaisuuden edistäminen ja positiivinen erityiskohtelu](#)[Linkki toiselle sivustolle, Avautuu uudessa välilehdessä](#)
- [Esitteet lapsen oikeuksien sopimuksesta](#)

Jyväskylässä 16.9.2021

Elina Pekkarinen, lapsiasiavaltuutettu

Jakelu: Suomen kunnat

LIITE 1: Lapsiasiavaltuutetun kirjelmä Suomen kunnille 16.9.2021: Lasten ja lapsiryhmien yhdenvertaisuuteen kannattaa panostaa

Tiedoksi: HEUNI, lapsiasianeuvottelukunta, oikeusministeriö, tasa-arvovaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu